

Kandidaatin tutkielma
Rikoksenuusinnan ennustaminen kausaalipäättelyllä

Riku Laine
Valtiotieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto

1. huhtikuuta 2019

Sisältö

1	Kiitokset – Acknowledgements	3
2	Tiivistelmä – Kypsyysnäyte?	4
3	Johdanto	5
3.1	Takuukäsittely prosessina	5
3.2	Yhteiskunnallinen merkitys ja kritiikki	6
3.3	”Kausaalipäätely uutena paradigmana”	6
3.4	Valikoitumisharha	7
4	Aineistot	8
4.1	COMPAS	8
4.2	Synteettinen	8
5	Menetelmät	10
5.1	Aiemmat tutkimukset?	10
5.2	Validointimetodit	10
5.3	Verkkoteoria	10
5.4	Kausaalipäätely	12
5.4.1	Johdanto?	12
5.4.2	Merkinnät	12
5.4.3	Määritelmät	13
5.4.4	Malli	13
6	Tulokset	15
6.1	Synteettinen	15
6.2	Compas	15
7	Diskussio	16

Kirjallisuutta	17
Liitteet	18
A Abstract in English?	18

Luku 1

Kiitokset – Acknowledgements

Tämän tutkielman aikana on tullut esiin takuujärjestelmään liittyvät ongelmat ja sovel-
lusalueen yhteiskunnallinen merkitys. Tutkielman teko on ollut minulle erityisen miele-
kässtä antoisan aiheen ja mieleisten yhteistyökumppanien vuoksi. Olen kirjoittanut tämän
kandidaatintutkielman yhteistyössä Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen osaston
apulaisprofessorin Michael Mathioudakis ja tohtoritutkijan Antti Hyttisen kanssa. He
tarjosivat minulle aiheen ja merkittävää tukea sekä tärkeitä kommentteja tämän tutkiel-
man kirjoittamisen aikana.

Tämän tutkielman on tarkastanut XYZ. Haluan kiittää kaikkia edellä mainittuja hen-
kilöitä sekä ystäviäni ja perhettäni, jotka tukivat minua tämän tutkielman tekemisessä.

Helsingissä 1. huhtikuuta 2019
Riku Laine

I would like to wholeheartedly thank assistant professor Michael Mathioudakis from Uni-
versity of Helsinki's Department of Computer Science for numerous things. He provided me
this extremely interesting thesis topic and provided insightful and encouraging comments
throughout the process. Antti Hyttinen from the same department also gave important
insight in the causal modelling and commented on the content.

Luku 2

Tiivistelmä – Kypsyysnäyte?

Johdanto-luvussa esittelen ongelman asettelun ja tilanteen yleisen viitekehyksen. Keskustelemme rikoksenuusinnan ennustamisesta yhdysvaltalaisessa oikeusjärjestelmässä. Esitän kappaleessa yleisen kuvauksen takuukäsittelyn etenemisestä oikeusprosessina, jonka jälkeen pohdin hieman takuukäsittelyn yhteiskunnallista merkitystä ja motivaatiota hyvään ennusteeseen. Kappaleen lopussa kirjoitan hieman kausaalipäättelystä uutena tilastotieteellisenä paradigmana [6].

Kappaleessa 4 esittelen käyttämäni aineistolähteet ja niiden ominaispiirteet. Esitän COMPAS-tietojen ominaispiirteet ja *jotain muuta*. Esitän myös kuinka olen luonut analyyseissä myöhemmin käytettävän aineistosityn mukailen Lakkarajun vuoden 2017 konferenssijulkaisua [3].

Menetelmät-kappaleessa esitän käyttämäni mallit ja menetelmät. Teen lyhyen katsauksen aikaisempaan kirjallisuuteen ja tutkimuksiin tällä sovellusalalla. Käyn lisäksi läpi tässä tutkielmassa myöhemmin käytettäviä matemaattisia sekä verkkoteoreettisia merkintöjä ja määritelmiä. Teen joitakin osoituksia ja osoitan kuinka mallimme ei riipu havaitsemattomista (unobservables) muuttujista.

Luvussa 6 esitän algoritmillani saavuttamani tulokset ja vertailen niitä Lakkarajun [3] saavuttamiin. Olen eritellyt erillisiin alalukuihin synteettisellä ja COMPAS-aineistoseilla saavutetut tulokset.

Viimeisessä kappaleessa *Diskussio* esitän mallien ja tutkielmani virhelähteet ja muut ongelmat sekä keskustelen tulosten mahdollisesta vaikutuksesta, sikäli niitä sovellettaisiin sikäläisen oikeuslaitoksen toimintaan.

Luku 3

Johdanto

Tässä kappaleessa esittelen tutkielman taustaa ja yleisellä tasolla yhdysvaltalaisen oikeuslaitoksen takuukäsittelyprosessin. Sen jälkeen paneudun hieman vangitsemispäätöksen yhteiskunnalliseen merkitykseen: minkä takia ihmisiä vangitaan ja mitä perusteita on vangitsemattajättämispäätökselle. Pyrin luvun aikana myös hieman selvittämään takuujärjestelmän käyttöä Suomessa ja kappaleen lopussa pohdin hieman kausaalipäättelyä paradigman muutoksena tilastotieteen kentällä. Jätän kuitenkin tarvittavien merkintöjen esittämisen kappaleeseen *Merkinnät* ja mallin esittelyyn *Malli*-lukuun.

3.1 Takuukäsittely prosessina

Yhdysvalloissa, kuten monissa muissa anglosaksisissa maissa, on käytössä järjestelmä, jota nimitetään takuu- tai vakuusjärjestelmäksi. Takuujärjestelmä on epäillyn vaihtoehto tutkintavankeudelle hänen odottaessaan oikeudenkäyntiä ja Yhdysvalloissa oikeus takuuseen periytyy maan perustamisen ajalta [1, 8]. Suomen oikeus- ja sisäasiainministeriön alaisen esitutkinta- ja pakkokeinoimikunnan mukaan takuujärjestelmiä on kolmenlaisia: kahdessa niistä epäilty maksaa itse käteisellä vakuuden tai asettaa omaisuuttaan vakuudeksi ja kolmannessa jokin ulkopuolinen taho ”menee takuuseen epäillyn velvollisuuksien täyttämiseksi” [1].

Yhdysvalloissa epäillyn pidätyksen jälkeen hänet viedään paikallisen oikeusviranomaisen järjestämään takuukuulemiseen (bail hearing) [8]. Kuulemisessa päätetään takuun myöntämisestä, eli voidaanko epäilty vapauttaa, vai halutaanko hänet asettaa vankeuteen ennen oikeudenkäyntiä. Kuulemisessa päätetään myös mahdollisen takuun määrästä sekä vapauttamisen ehdoista [8]. Takuu voidaan suorittaa taattuna tai takaamattomana maksusitoumuksena tai maksaa suoraan (cash) – erityistapauksissa epäilty voidaan vapauttaa myös pelkällä kirjallisella sitoumuksella (release on personal recognizance (ROR)) [8].

3.2 Yhteiskunnallinen merkitys ja kritiikki

Zaniewski toteaa lyhyessä kirjallisuuskatsauksessaan, että takuujärjestelmän vuoden 1982 uusitus ei onnistunut laskemaan tarpeettomia vangitsemisia – päinvastoin niiden suhteellinen määrä kaksinkertaistui 22%:sta 49%:iin vuodesta 1984 vuoteen 2007. Nykyisellään sikäläinen oikeusjärjestelmä suosii suoraan rahalla maksettavia tai taatuilla maksusitoumuksilla hoidettuja takuita, mikä asettaa huonossa taloustilanteessa olevat epäillyt eri tilanteeseen. [8]

Suomessa vakuusjärjestelmää ei ole käytetty, vaikka yllä mainittu toimikunta toteaa-kin sen sisältyvän tullilain 44 §:ään. Kyseisessä pykälässä ”- - säädetään mahdollisuudesta asettaa pidätetyn tai vangitun vapaaksi päästämi[s]en ehdoksi, että hän asettaa vakuuden, jonka harkitaan takaavan hänen saapumisensa oikeudenkäyntiin ja ehkä tuomittavien seuraamusten suorittamisen”. Kuten he tarkentavat, lisäksi usein edellytetään, että epäilty ei asu Suomessa, ja epäillään hänen pakenevan maasta ennen oikeudenkäyntiä tai rangaistusta [1]. Sekä yhdysvaltalaiselle että suomalaiselle järjestelmälle on yhteistä, että takuu tuomitaan menetettäväksi valtiolle, jos vapauden ehtoja rikotaan.

Kritiikkiä on esitetty molemmissa maissa osaltaan samoihin asioihin. Suomessa pykälää ei ole sovellettu, koska luultavasti sen tulkintaohjeet ovat niin niukat, kuten myös sääntely [1]. Yhdistävänä kritiikkinä sekä Zaniewski että esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunta mainitsevat muun muassa sen, kuinka takuumaksujen toimeenpano vaikuttaa tai Suomen tapauksessa vaikuttaisi pienituloisten taloustilanteeseen [8, 1]. Suomalainen toimikunta esittää lisäksi monia muitakin ongelmakohtia, sikäli takuujärjestelmä haluttaisiin ottaa Suomessa käyttöön, esimerkiksi he toteavat, että vakuusmaksujen maksamiseen tulisi todennäköisesti liittymään ”epätoivottavia lieveilmiöitä” [1]. Tähän ongelmaan on Yhdysvalloissa jo osittain reagoitukin, sillä esimerkiksi Californian osavaltio päätti viime vuonna poistaa takuumaksut käytöstä [5].

3.3 ”Kausaalipäättely uutena paradigmana”

Kuten Pearl ja Mackenzie esittävät kirjassaan Miksi, ihmisillä on luontainen kausaalisen päättelyn taito [7]. Tavalliset tilastollisen päättelyn menetelmät eivät tarjoa tapaa määritellä kausaalista yhteyttä: aineistosta voidaan päätellä erilaisia *korrelaatioita*, mutta päättely *B johtuu A:sta* vaatii uudenlaista näkökulmaa. Käytännön tutkimuksessa tarve on olemassa erityisesti lääketieteen alalla, jossa halutaan tietää *johtuuko* paraneminen annetusta suoraan annetusta hoidosta vai vaikuttaako lääke johonkin mittaamattomaan muutujaan, joka on suorassa kausaalisessa yhteydessä paranemisen kanssa. **Lisää lähteet ja tarkista!**

Syy-seuraussuhteen vahvuuden matemaattinen määrittely vaatii siis uutta lähestymis-

tä todennäköisyyslaskennan merkintöihin. Pearl käyttää alkuperäisessä, englanninkielisessä kirjallisuudessa merkintää do ilmaisemaan interventiota. Merkinnällä halutaan erottaa tavanomainen ehdollinen todennäköisyys $\mathbb{P}(Y|X = x)$ interventiosta, jossa asetamme muuttujan X arvoon x : $\mathbb{P}(Y|do(X = x))$. Kimmo Pietiläinen käyttää kirjan suomennoksessa käännöstä *tee*, mutta seuraan tässä tutkielmassa Pearlin merkintöjä, ellen erikseen muuta mainitse [7]. Esittelen käyttämäni merkinnät tarkemmin kappaleessa 5.4.2.

* Kausaalipäätely vaatii uutta laskentoa, *do*-laskento (calculus), myös Miksi-kirjan käännöksen tee-laskento. * Päätely nojaa vahvasti / tarvitsee mallin, joka ilmaistaan (usein/aina) verkkona, josta voidaan suoraan lukea muuttujien väliset riippuvuussuhteet. * Usein funktionaalista muotoa ei määritellä, lisää tähän ne nuoliversiot yhtälöistä havainnollistamaan, että siirrytään yhtäsuuruudesta määräytymiseen [2] * Esimerkkejä Miksi-kirjasta väärin määritellyistä malleista? Esimerkkejä aloista, joilla jo käytetty, oleelliset pointit historiasta

3.4 Valikoitumisharha

aineistossa on valikoitumisharha, mistä Lakkaraju käyttää termiä ”*selective labels*” [3]. aineiston harha johtuu luonnollisesti siitä, että rikoksen voi uusia vain, jos tuomari päättää vapauttaa takuita vastaan. Suorat päätelytavat – *counterfactual inference* – ovat ongelmallisia siinä mielessä, että jne jne.

Luku 4

Aineistot

Tässä luvussa kuvaillaan käytetyt aineistot ja niiden ominaispiirteet.

4.1 COMPAS

aineistoa broward Countysta

Muuttujan nimi	\bar{x}	Keskihajonta	Min	25%	50%	75%	Max
age	34,5	11,7	18	25	31	42	96
priors_count	3,25	4,74	0	0	1	4	38
days_b_screening_arrest	-1,74	5,08	-30	-1	-1	-1	30
decile_score	4,42	2,84	1	2	4	7	10
is_recid	0,484	0,500	0	0	0	1	1
two_year_recid	0,455	0,498	0	0	0	1	1
length_of_stay	14,6	46,7	-1	0	1	5	799

Taulukko 4.1: COMPAS-aineiston muuttujien hajontalukuja

4.2 Synteettinen

Synteettinen aineisto luotiin Lakkarajun artikkelissaan selostamalla tavalla [3]. aineistoan simuloitiin kolme muuttujaa X , Z , ja W . Näistä muuttujista X vastaa informaatiota, joka on sekä mallin että tuomarin havaittavissa, eli informaatiota, joka on kirjattu oikeuden pöytäkirjoihin tai on kerättävissä muista rekistereistä, kuten vastaajan sukupuoli. Muuttujalla Z kuvataan tietoa, jonka vain tuomari voi havaita: kuten Lakkaraju havainnollistaa, tällaista voi olla esimerkiksi tieto siitä, onko vastaajalla perhettä mukana oikeussalissa

[3]. W on mallissa havainnollistamassa reaali maailmaa. Muuttujalla esitämme aineistossa informaatiota, joka ei ole saatavilla päätöksentekijöille eikä mallille mutta vaikuttaa silti rikoksenuusimisriskiin. aineistossa nämä ovat kaikki riippumattomia standardinormaali-jakautuneita satunnaismuuttujia, eli $X, W, Z \sim N(0, 1) \perp$.

Yhdistämme henkilöt satunnaisesti kuhunkin $M = 500$ tuomariin, joista jokaiselle määritellään hyväksymisprosentti $r \in [0,1]$. Tuomarin hyväksymisprosentti määritetään ottamalla arvoja tasajakaumasta suljetulta väliltä $[0,1; 0,9]$ ja sitten pyöristämällä ne 10 desimaalin tarkkuuteen. Tulosuuttuja Y simuloidaan määrittämällä sen ehdollinen todennäköisyys seuraavasti: $\mathbb{P}(Y = 0|X, Z, W) = \frac{1}{1+\exp\{-(\beta_X X + \beta_Z Z + \beta_W W)\}}$, missä kertoimet β_X, β_Z ja β_W on asetettu arvoihin 1, 1 ja 0,2 vastaavassa järjestyksessä. [3]

Päätösmuuttujan T ehdollinen todennäköisyys $\mathbb{P}(T = 0|X, Z) = \frac{1}{1+\exp\{-(\beta_X X + \beta_Z Z)\}} + \epsilon$ missä $\epsilon \sim N(0,0,1)$ vastaa pientä määrää kohinaa. Henkilöltä i kielletään takuut, eli $T_i = 0$ jos muuttujan T ehdollinen todennäköisyys on tuomarin j suurimman $(1-r) \cdot 100\%$ joukossa. Lopuksi koulutusaineisto suodatettiin siten, että saatavissa oli vain yksilöt, jotka päästettiin vapaaksi ($T = 1$). [3]

Muuttuja	Keskiarvo	Keskihajonta	Minimi	25%	50%	75%	Maksimi
acceptanceRate_R	0.48	0.23	0.10	0.26	0.47	0.65	0.89
X	-0.00	1.00	-4.66	-0.67	-0.00	0.67	3.83
Z	0.01	1.00	-4.85	-0.67	0.00	0.68	4.24
W	0.01	1.00	-4.03	-0.67	0.01	0.68	4.29
result_Y	0.50	0.50	0.00	0.00	0.00	1.00	1.00
probabilities_T	0.50	0.28	-0.34	0.28	0.50	0.72	1.30
decision_T	0.48	0.50	0.00	0.00	0.00	1.00	1.00

Taulukko 4.2: Synteettisen aineiston muuttujien hajontalukuja

Luku 5

Menetelmät

Tässä kappaleessa selostan analyyseissa, mallinnuksessa ja validoinnissa käyttämäni menetelmät.

5.1 Aiemmat tutkimukset?

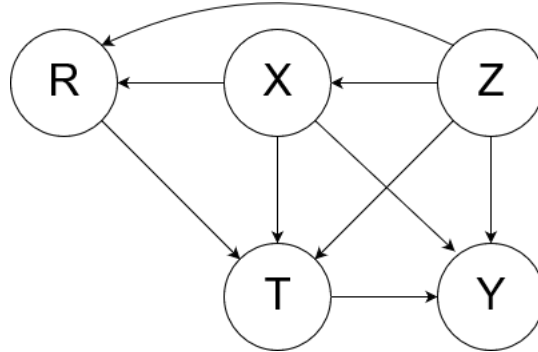
Aiemmat tutkimukset ovat lähestyneet monesta näkökulmasta, mutta ilman kausaatiota.

5.2 Validointimetodit

Tulosten arvioinnissa käytetään visuaalista tarkastelua ja XZY. Laskemme arvioista vapaaksi päässeiden uusijoiden suhteen kaikkiin tuomittuihin, eli niin sanotun virhesuhteen (failure rate).

5.3 Verkkoteoria

Esitän tässä kappaleessa lyhyesti kaikki tarvittavat verkkoteoreettiset määritelmät, joita tulen hyödyntämään. Nouaineiston määritelmässä Oinosta [4].

Kuva 5.1: Esimerkkiverkko $G = (V, E)$, missä $V = \{R, X, Z, T, Y\}$

Määritelmä 5.1 (Suunnattu verkko). *Suunnattu verkko* G on pari (V, E) , missä $V \neq \emptyset$ on solmujen joukko ja

$$E = \{(a, b) \in V \times V \mid \text{solmusta } a \text{ on nuoli solmuun } b\}$$

on *kaarien* joukko.

Kuvassa 5.3 näkyvässä verkossa esimerkiksi $(X, R) \in E$, mutta $(T, Z) \notin E$, koska solmusta T ei ole nuolta solmuun Z . Lisäksi voidaan todeta, että kaarien joukkoon kuuluu yhdeksän järjestettyä paria ja solmujen joukko V käsittää viisi alkioa, jotka on lueteltu kuvatekstissä.

Määritelmä 5.2. Oletetaan, että $G = (V, E)$ on suunnattu verkko ja $a, b \in V$.

Merkintä $a \rightarrow b$ tarkoittaa, että $(a, b) \in E$. Tällöin sanotaan, että a on kaaren (a, b) *lähtösolmu* ja b on kaaren (a, b) *maalisolmu*. Sanotaan myös, että solmu b on solmun a *vierussolmu*.

Jos $(a, a) \in E$, sanotaan suunnatussa verkossa olevan *silmukka* solmussa a .

Määritelmä 5.3 (Vierekkäisyys). Oletetaan, että $G = (V, E)$ on suunnattu verkko ja $a, b \in V$.

Jos solmujen a ja b välillä on nuoli, niin solmujen a ja b sanotaan olevan *vierekkäisiä*.

Määritelmä 5.4 (Yksinkertainen suunnattu verkko). Oletetaan, että $G = (V, E)$ on suunnattu verkko, jossa ei ole yhtään silmukkaa eli $(v, v) \notin E$ kaikilla $v \in V$.

Tällöin sanotaan, että G on yksinkertainen suunnattu verkko.

Määritelmä 5.5 (Polku ja suunnattu polku). Oletetaan, että G on yksinkertainen verkko ja $n \in \mathbb{N}, n \geq 1$.

Verkon G solmujen jono v_1, \dots, v_n on *polku* solmusta v_1 solmuun v_n , jos jonon jokaisesta solmusta on kaari jonon seuraavaan solmuun. Polkua voidaan merkitä $v_1 \rightsquigarrow v_n$.

Jos verkko G on suunnattu verkko, $a, b \in V$ ja kaikki polun $a \rightsquigarrow b$ kaaret kulkevat kaarien suuntien mukaisesti, voidaan täsmentää, että polku $a \rightsquigarrow b$ on *suunnattu polku*.

Määritelmä 5.6. Oletetaan, että $G = (V, E)$ on suunnattu verkko ja $a, b \in V$.

Jos on olemassa suunnattu polku $a \rightsquigarrow b$, niin solmun b sanotaan olevan solmun a *jälkeläinen*. Vastaavasti tällöin sanotaan solmun a olevan solmun b *vanhempi*.

5.4 Kausaalipäätely

Erityisesti [6]. Esittele merkunnät, määritelmät ja malli. Käännökset Miksi-kirjaa mu-
kaillen?

5.4.1 Johdanto?

5.4.2 Merkinnät

Kausaalipäätelyssä käyttävät merkinnät noudattelevat pitkälle tavallista todennäköis-
syyslaskennan merkintöjä. Kun yritetään selvittää muuttujan X vaikutusta muuttujaan
 Y ja tehdään interventio, siten että muuttuja X asetetaan arvoon x_0 , merkitsen sitä
 $\mathbb{P}(Y|\text{do}(X = x_0))$.

5.4.3 Määritelmät

Määritelmä 5.7. Joukko \mathcal{S} sulkee / katkaisee (blocks) polun p , jos vähintään toinen seuraavista ehdoista on voimassa:

- (a) Polku p sisältää vähintään yhden solmun, joka on jonkin kaaren lähtösolmu ja kuuluu joukkoon \mathcal{S} . (arrow-emitting)
- (b) Polku p sisältää vähintään yhden käänteisen haarukkasolmun (collision node), joka ei kuulu joukkoon \mathcal{S} ja jolla ei ole jälkeläisiä joukossa \mathcal{S} .

Määritelmä 5.8. Oletetaan, että halutaan selvittää (satunnais)muuttujan X kausaalista vaikutusta muuttujaan Y . Joukko \mathcal{S} on riittävä adjustmenttiin, kun seuraavat ehdot ovat voimassa:

- (1) Yksikään joukon \mathcal{S} alkioista ei ole solmun X jälkeläinen.
- (2) Joukon \mathcal{S} alkiot ”blokkaavat” kaikki määritelmän 5.7 mukaiset ”takaovireitit” solmusta X solmuun Y .

5.4.4 Malli

Algoritmi 1 Kausaalialgoritmi

Syöte: aineisto $(\mathbf{x}, t, y) \in \mathcal{D}_t, \mathcal{D}_v$ ja hyväksymisaste $r \in [0, 1]$, missä \mathcal{D}_t on testiaineisto ja \mathcal{D}_v validointiaineisto.

Tuloste: $\mathbb{P}(Y = 0 | \text{do}(R = r))$

- 1: Määritä $f(x) = \mathbb{P}(X = x)$ testiaineistosta.
 - 2: Ennusta vastetta Y selittävillä muuttujilla X käyttäen harjoitusaineiston havaintoja, joilla $T = 1$.
 - 3: Määritä harjoitusaineiston jokaiselle havainnolle $P(Y = 0 | X = x)$ käyttäen yllä olevaa mallia.
 - 4: Järjestä havainnot nousevaan järjestykseen edellisen kohdan todennäköisyyksien mukaan.
 - 5: Alusta muuttuja **summa** = 0.
 - 6: **for all** Jokaiselle parametriavaruuden pisteelle **do**
 - 7: $p_x \leftarrow P(X = x)$
 - 8: $\mathcal{D}_{\S} \leftarrow \{\mathcal{D} | X = x\}$
 - 9: Assign first $r \cdot 100\%$ observations from \mathcal{D}_{\S} to \mathcal{D}_{rx}
 - 10: $p_t \leftarrow \frac{|\{\mathcal{D}_{rx} | T = 1\}|}{|\mathcal{D}_{rx}|}$
 - 11: $\mathcal{D}_{tx} \leftarrow \{\mathcal{D}_x | T = 1\}$
 - 12: $p_y \leftarrow \frac{|\{\mathcal{D}_{tx} | Y = 0\}|}{|\mathcal{D}_{tx}|}$
 - 13: Lisää muuttujaan **summa** tulo $p_y \cdot p_t \cdot p_x$
 - 14: **end for**
 - 15: **return** **summa**
-

Luku 6

Tulokset

6.1 Synteettinen

6.2 Compas

Luku 7

Diskussio

```
# R-koodi, tulos sama
library(igraph)
library(causaleffect)
# simplify = FALSE to allow multiple edges
g <- graph.formula(X -+ R, X -+ D, X -+ Y, R -+ D , D -+ Y, D -+ Y, Y -+ D, simplify = FALSE)
# Here the bidirected edge between X and Z is set to be unobserved in graph g
# This is denoted by giving them a description attribute with the value "U"# The edges
g <- set.edge.attribute(graph = g, name = "description", index = c(6,7), value = "U")

res <- causal.effect("Y", "R", G = g)
```

Kirjallisuutta

- [1] Esitutkinta- ja pakkokeino-toimikunta: *Esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistus: esitutkinta- ja pakkokeino-toimikunnan mietintö*. Oikeusministeriö, Helsinki, 2009, ISBN 978-952-466-824-8. sivut 128–131.
- [2] Kalisch, Markus ja Peter Bühlmann: *Causal structure learning and inference: a selective review*. Quality Technology & Quantitative Management, 11(1):3–21, 2014.
- [3] Lakkaraju, Himabindu, Jon Kleinberg, Jure Leskovec, Jens Ludwig ja Sendhil Mullainathan: *The Selective Labels Problem: Evaluating Algorithmic Predictions in the Presence of Unobservables*. Teoksessa *Proceedings of the 23rd ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining*, KDD '17, sivut 275–284, New York, NY, USA, 2017. ACM, ISBN 978-1-4503-4887-4. <http://doi.acm.org.libproxy.helsinki.fi/10.1145/3097983.3098066>.
- [4] Oinonen, Lotta: *Johdatus yliopistomatematiikkaan*, Tammikuu 2016. Samannimisen kurssin kurssimateriaali.
- [5] Park, Madison: *California eliminates cash bail in sweeping reform*. CNN, Elokuu 2018. <https://edition.cnn.com/2018/08/28/us/bail-california-bill/index.html>.
- [6] Pearl, Judea: *An introduction to causal inference*. Int J Biostat, 6(2):Artikkeli 7, Helmikuu 2010. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2836213/>.
- [7] Pearl, Judea ja Dana Mackenzie: *Miksi : syyn ja seurauksen uusi tiede*. Terra Cognita, Helsinki, 2018, ISBN 978-952-5697-93-3. Suomennos Kimmo Pietiläinen.
- [8] Zaniewski, Amanda: *Bail in the United States: A Review of the Literature*. <https://www.mass.gov/files/documents/2016/09/qx/bail-in-united-states-literature-review.pdf>, Marraskuu 2014. PDF, haettu 12.3.2019.

Liite A

Abstract in English?

The contents...